

PROJEKTS

Izproti,
iesaisties,
lem!

METODISKAIS MATERIĀLS

LATVIJAS POLITISKĀS SISTĒMAS CEĻVEDIS

Projektu "Izproti, iesaisties, lem!" finansē Islande, Lihtenšteina un Norvēģija caur EEZ un Norvēģijas grantu programmu "Aktīvo iedzīvotāju fonds".

loeland
Liechtenstein
Norway **Active
citizens fund**

- 2 Ievads
- 3 Saeima
- 4 Kas ir Saeima?
- 5 Saeimas vēlēšanas
- 5 Saeimas darbs
- 8 Frakcijas
- 8 Komisijas
- 10 Ministru kabinets
- 11 Kas ir Ministru kabinets?
- 13 MK Pienākumi un tiesības
- 14 Ministru Prezidenta pilnvaras
- 15 Latvijas Valsts Prezidents
- 13 Kas ir Valsts prezidents?
- 14 Pienākumi un tiesības
- 20 Pašvaldības
- 21 Kas ir pašvaldība?
- 21 Pašvaldību vēlēšanas
- 22 Pienākumi un tiesības
- 24 Tests
- 26 Vārdnīca
- 29 Nobeigums

IEVADS

Sveiks, lasītāj!

Lai arī kur mēs skatītos, mēs sastopsimies ar politiku. Lai vai kā mums gribētos no tās izvairīties - **politika ir mums apkārt un ietekmē mūsu visu ikdienu** - to pa kādiem ceļiem mēs braucam, kādu ēdienu ēdam vai kādā valodā mācāmies skolā.

Neskatoties uz to, ka politika mums ir visapkārt, nereti cenšamies apzināti vai neapzināti no tās izvairīties, aizbildinoties, ka to nesaprotam vai tā ir pārāk sarežģīta. Šī iemesla dēļ tapa arī šie materiāli, lai palīdzētu ikvienam to lasītājam vienkāršā un izprotamā veidā izzināt kā tiek veidota Latvijas politika. Atbildēsim uz jautājumiem, kādēļ vajadzīgas pašvaldību Domes, cik liela vara ir Valsts prezidentam, kas pieņem likumu un uz vēl daudz ko citu.

Ir būtiski izprast politiskos procesus valstī, lai spētu tos ietekmēt, tādēļ ceram, ka šis politiskās sistēmas ceļvedis atbildēs uz visiem neskaidrajiem jautājumiem un Tu kļūsi par jauno Latvijas politiskās sistēmas ekspertu!

Tavs - "Klubs "Māja""

#1

NODALA

SAEIMA

SAEIMA

KAS IR SAEIMA?

Saeima ir Latvijas Republikas **parlaments**. Saeimu veido 100 Latvijas pilsoņu ievēlēti pārstāvji, saukti par **deputātiem**.

Saeimu veido

100
deputāti

Saeimai ir daudz funkciju, tomēr vissvarīgākā ir **likumu pieņemšana** un apstiprināšana. Saeimai ir arī tiesības veikt izmaiņas Satversmē.

Satversme ir Latvijas augstākais likums, kas nosaka mūsu pamattiesības un to, kā valsts strādā.

Citi Saeimas pienākumi ir valsts budžeta pieņemšana, Ministru kabineta darba kontrole, augstu amatpersonu iecelšana amatā un starptautisko līgumu apstiprināšana.

SAEIMAS VĒLĒŠANAS

Vēlēšanas notiek oktobra pirmajā sestdienā

Saeimas vēlēšanas notiek reizi četros gados, un tās organizē **Centrālā vēlēšanu komisija**.

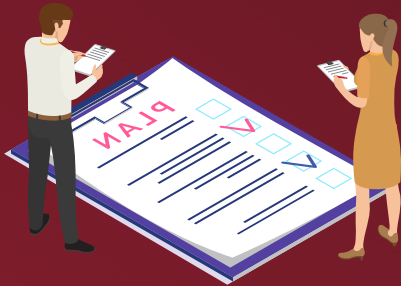
Kandidējot vēlēšanās, **partijas** izstrādā savas darbības programmas, kas iedzīvotājiem palīdz saprast partijas prioritātes, ja tās tiks ievēlētas Saeimā.

Pēc vēlēšanām Saeimā iekļūst visas partijas, kuras ir atbalstījuši vairāk nekā **5%** no balsotājiem.

Deputāti, kuriem ir visvairāk balsu, iekļūst Saeimā, pamatojoties uz to, cik partijai ir **mandātu**. Mandātu skaits tiek aprēķināts, balstoties uz to cik lielu sabiedrības atbalstu partija saņēma vēlēšanās.

SAEIMAS DARBS

Saeimas darbību vada **Saeimas Prezidijs**. Saeimas Prezidija sastāvā ir pieci deputāti — Saeimas priekšsēdētājs, divi viņa biedri, Saeimas sekretārs un viņa biedrs.

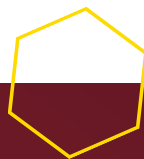
Vienkāršiem vārdiem sakot, Prezidijs veic visas Saeimas organizatoriskās funkcijas, kā, piemēram, sastāda sēžu darba kārtību, sniedz atzinumus par saņemtajiem likumprojektiem, vada Saeimas sēdes u.c.

Saeimas priekšsēdētājs reprezentē Saeimu, vada Saeimas sēdes, gādā par kārtību Saeimas sēžu laikā un raugās, lai sēde notiktu atbilstoši Saeimas **kārtības rullim**.

Saeimas priekšsēdētājs ir otra svarīgākā amatpersona Latvijā, jo viņš uz laiku var pildīt prezidenta pienākumus noteiktos gadījumos, piemēram, kad prezidents neatrodas Latvijā.

Svarīgākais process pēc Saeimas vēlēšanām ir koalīcijas un opozīcijas veidošanās. Tas ir sarežģīts un bieži vien ilgs process, bet, vienkāršiem vārdiem sakot, ievēlēto partiju pārstāvji tiek savā starpā, lai meklētu partijas, ar kurām Saeimā sadarbosies un kuras veidos arī valdību. Šis process **parasti** norisinās starp partijām, kuras ir ieguvušas lielāko balsu vairākumu vēlēšanās un kurām ir līdzīgas vērtības un intereses.

Opozīciju veido partijas, kas nav koalīcijā, parasti ar pavisam citādākām interesēm un vērtībām, tāpēc balsojums bieži vien atšķiras. Opozīcijas partijas arī neiesaistās valdības veidošanā.

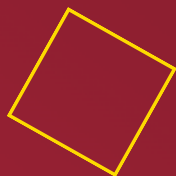
Likumprojekts ir projekts, kas tiek izstrādāts, lai pieņemtu jaunu vai uzlabotu jau esošu likumu.

Saeimai likumprojektus var iesniegt Valsts prezidents, Ministru kabinets, Saeimas komisijas, ne mazāk kā pieci Saeimas deputāti un ne mazāk kā 1/10 vēlētāju. Šos likumprojektus sākumā izskata Saeimas komisijas sēdēs un pēc tam Saeimas sēdēs.

Saeima kontrolē to amatpersonu darbu, kuras tā ieceļ amatā. Piemēram, Saeima amatā ieceļ Ministru kabinetu, Latvijas Bankas prezidentu, Augstākās tiesas tiesnešus u.c. svarīgas amatpersonas un Saeimas deputāti var uzdot jautājumus par viņu darba sniegumu.

Katru gadu Saeima apstiprina valsts budžetu. Valsts budžeta apstiprināšana ir arī uzticības apliecinājums valdībai.

FRAKCIJAS

Saeimā vienas partijas deputāti veido frakcijas, sabiedrībā tās biežāk pazīstamas kā partijas. Tās ļauj deputātiem būt priekšlikumus likumprojektu grozījumiem un rosina veikt izmaiņas Saeimas sēdes darba kārtībā.

Pievienošanās citai frakcijai nav iespējama, tomēr deputāti var izstāties no frakcijas, kas nozīmē arī izstāšanos no partijas. Ja deputāts izstājas no frakcijas, viņš nezaudē savu deputātu mandātu, bet gan kļūst par frakcijām nepiederošu deputātu.

KOMISIJAS

Komisijas ir darba grupas, kurās strādā deputāti no dažādām frakcijām. Komisiju izveidošanas principus, sastāvu nosaka Saeima.

Komisijas ir specializējušās noteiktās jomās – ārlietas, finanses, juridiskie jautājumi, sabiedrības saliedētība, izglītība un citas. Viņi sagatavo likumprojektus izskatīšanai Saeimā.

Komisijas aicina saistošo insitūciju un nozaru pārstāvjus uz komisijas sēdēm, lai uzklausītu to viedokli par dažādiem jautājumiem un likumprojektiem.

Piemēram:

Ja tiek izskatīti likumi par ceļu satiksmi, tiks pieaicināti Valsts policijas pārstāvji, bet, ja likumprojekts skars jauniešus, tiks uzaicināti jaunatnes jomas pārstāvji.

Nepieciešamības gadījumā komisijas var izveidot arī 2 apakškomisijas, kas koncentrējas uz specifiskāku politikas nozari.

Piemēram:

Ārlietu komisija, kur tiek runāts par valsts nostājām konkrētos jautājumos un Latvijas attiecībām ar citām valstīm vai

Ilgtspējīgas attīstības komisija, kur tiek runāts par to, kā Latvija var būt dabai draudzīgāka Eiropas Savienībā un pieturēties pie Eiropā noteiktajām zaļā kursa prasībām.

#2

NODAĻA

MINISTRU
KABINETS

KAS IR MINISTRU KABINETS?

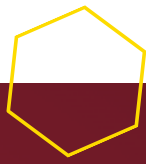
Latvijas Republikas Ministru kabinets ir Latvijas valsts valdība jeb valsts augstākā izpildvara.

Tas nozīmē, ka Ministru kabinetam Latvijā ir vislielākā ietekme. Ministru prezidentu uzrunā Valsts prezidents un aicina izvēlēto personu veidot valdību jeb aicināt pārējos ministrus, kas veidos Ministru kabinetu.

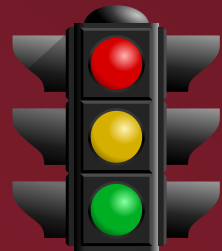
Primāri tiek uzaicināts Saeimas vēlēšanās uzvarējošās koalīcijas partijas līderis, ja viņš nespēj izveidot valdību, tiek aicināts citas koalīcijas partijas līderis. Kad Ministru prezidents ir izveidojis savu komandu (Ministru kabinetu), tad par to balso Saeima.

Ministru prezidents un Ministru kabinets sāk pildīt savus pienākumus, ja par to nobalso vairākums Saeimas deputāti (vismaz 51 deputāts).

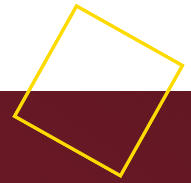
Ministru kabinets sastāv no Ministru prezidenta un 14 ministriem: Aizsardzības ministrs, Ārlietu ministrs, Ekonomikas ministrs, Finanšu ministrs, Iekšlietu ministrs, Izglītības un zinātnes ministrs, Kultūras ministrs, Labklājības ministrs, Satiksmes ministrs, Tieslietu ministrs, Veselības ministrs, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs, Zemkopības ministrs, Klimata un enerģētikas ministrs

Katrs no ministriem ir atbildīgs par savu nozari, piemēram, Satiksmes ministrs atbild par satiksmes nozares attīstību un ilgtspējību valstī, šajā gadījumā tas būtu auto ceļu pārvaldība, sabiedrisko transportu pārraudzība u.c.

Ja Saeima izsaka neuzticību Ministru prezidentam, tad ir jāatkāpjas visam Ministru kabinetam.

Neuzticības izteikšana nozīmē balsošana Saeimas sēdē par to, ka kāds no ministriem nepilda kvalitatīvi savu darbu un viņa vietā ir jāizvēlas kāds cits spējīgāks. Ja neuzticība izteikta atsevišķam ministram, tad šim ministram jāatkāpjas un viņa vietā Ministru prezidentam jāaicina cita persona.

MINISTRU KABINETA PIENĀKUMI UN TIESĪBAS

Ministru kabinets spriež un pieņem lēmumus par visu ministriju izstrādātajiem tiesību aktu projektiem un valsts politikas jautājumiem, kā arī izdod rīkojumus valsts institūcijām un amatpersonām.

Ministrijas izstrādā likumprojektus savu kompetenču ietvaros, ko nosūta Saeimai. Saeima izskata likumprojektus un par tiem balso. Tikai tad, kad Saeima ir nobalsojusi par konkrēto ministrijas likumprojektu, tas stājas spēkā un kļūst par likumu. Atsevišķos gadījumos Saeima var dot pilnvaras Ministru kabinetam pieņemt likumus bez Saeimas atbalsta.

Ministru kabineta sēdes vada Ministru prezidents. Viņa prombūtnes laikā sēdes vada ministrs, kuru ieceļ Ministra prezidents. Valsts prezidentam ir tiesības vadīt ārkārtas sēdes. Ārkārtas sēdes ir nepieciešamas, ja ministru kabinetam ir jāizrunā, kas steidzams un tas nevar gaidīt līdz nākamajai ministru kabineta iknedēļa sēdei.

MINISTRU PREZIDENTA PILNVARAS

Ministru prezidents ir atbildīgs par Ministru kabineta darba koordinēšanu. Kopā ar pārējiem ministriem, viņš nosaka valsts politisko virzienu, jeb to kā valsts plāno attīstīties un kas tiek uzskatītas par prioritātēm valsts politikas veidošanā.

Ministru prezidents var izveidot konsultatīvās padomes, lai strādātu pie konkrētiem jautājumiem. Šīs padomes var sniegt ieteikumus Ministru prezidentam vai Ministru kabinetam.

Ministru prezidents ir Latvijas valsts vadītājs. Ministru prezidents pēc sava amata ir trešais augstākais amats valstī (pēc Valsts prezidenta un Saeimas priekšsēdētāja), taču ietekmes ziņā Ministru prezidents ir ietekmīgākā persona valstī.

Ministru prezidents var pieprasīt ministra atkāpšanos tikai tad, kad arī Saeima izteiks neuzticību šim ministram. Ja viens vai vairāki ministri atkāpjas, Ministru prezidents uz laiku var pārņemt viņu pienākumus vai uzticēt tos citiem ministriem, kamēr uzaicina jaunus ministru kandidātus atbilstošajiem amatiem. Jaunie ministra kandidāti var sākt strādāt tikai tad, kad Saeima izsaka tiem uzticību.

#3

NODAĻA

LATVIJAS
VALSTS
PREZIDENTS

KAS IR PREZIDENTS?

Latvijas Valsts prezidents ir viena no augstākajām amatpersonām Latvijas Republikā. Viņa galvenais pienākums ir pārstāvēt valsti starptautiski, iecelt un pieņemt dažādas valsts amatpersonas un izsludināt likumus.

Saeima Latvijas prezidentu ievēl uz četriem gadiem. Saeimai ir tiesības arī atcelt viņu no šī amata gadījumā, ja divas trešdaļas deputātu pieņem šādu lēmumu.

Latvijas pilsonim, lai kļūtu par prezidentu, jābūt vismaz 40 gadus vecam. Prezidenta amatu nevar saistīt ne ar vienu citu amatu. Ja prezidents ir Saeimas deputāts, viņam no šī amata ir jāatkāpjas. Par prezidentu nevar ievēlēt personu ar **dubulpilsonību**.

**Prezidentu ievēl
uz 4 gadiem!**

Viena persona nevar būt šajā amatā vairāk nekā divus termiņus, jeb 8 gadus. Valsts prezidenta prombūtnes laikā prezidenta pienākumus pilda Saeimas priekšsēdētājs. Valsts prezidenta darba vieta ir Rīgas pils.

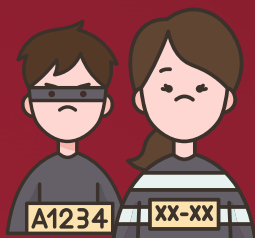
VALSTS PREZIDENTA PIENĀKUMI UN TIESĪBAS

Valsts prezidentam ir tiesības pārstāvēt Latviju starptautiski. Viņš pārstāv Latvijas nostāju starptautiski un tiekas ar citu valstu prezidentiem un augstākajām amatpersonām.

Vērts piebilst, ka prezidenta pienākums ir pārstāvēt valsti, viņš neveic nekādus politiskus lēmumus, taču viņam ir jāiepazīstas ar valsts politiskajām nostājām. Prezidents nevar izdomāt jaunas nostājas un likumus.

Prezidents ir arī atbildīgs par Ministra prezidenta izraudzīšanu. Prezidents izvēlas kandidātu, kuram Saeima varētu uzticēties. Ar šo kandidātu prezidents tiekas valdības veidošanas laikā. Tā kā viens no prezidenta pienākumiem ir politiskās stabilitātes uzturēšana, viņš ievēro šo procedūru, tomēr bez īpašas vajadzības neiejaucas šajā procesā.

Prezidents var arī apžēloties par noziedzniekiem, kuriem ir piespriests sods, bet viņš to var izdarīt tikai ar Saeimas **amnestiju**.

Prezidents ieceļ citu valstu diplomātiskos pārstāvjus - vēstniekus. Viņš arī svinīgā ceremonijā pieņem Latvijas tiesnešu zvērestu par stāšanos amatā.

Valsts prezidentam ir tiesības ierosināt un nosūtīt **likumprojektu** Saeimai. Viņš arī paraksta un izsludina jaunus Saeimā pieņemtus likumus. Prezidentam ir arī tiesības noraidīt likumu un nosūtīt to atpakaļ Saeimai otrreizējai skatīšanai.

Ja Saeima likumu akceptēs atkārtoti, prezidents var izmantot savas tiesības atlikt likuma izsludināšanu uz 2 mēnešiem. Šajā gadījumā apturētais likums tiek nodots tautas nobalsošanai, ja divu mēnešu laikā to pieprasa vismaz 1/10 vēlētāju.

Tas nozīmē, ka nevis Saeima, bet Latvijas pilsoņi, kas sasnieguši 18 gadu vecumu, var balsot par to, vai likumu pieņemt.

Saeima var liegt tautai balsot, bet tad likums ir jāapstiprina ar 75% balsu vairākumu, kas ir grūti īstenojams.

Valsts prezidents ir arī valsts bruņoto spēku augstākais vadonis. Prezidents var pieteikt karu ar Saeimas apstiprinājumu, ja cita valsts ir pieteikusi karu pret Latviju vai noticis tiešs uzbrukums. Kara laikā viņš ieceļ kara **virspavēlnieku**.

Valsts prezidentam ir tiesības ierosināt atlaist Saeimu. Tad tiek rīkots tautas balsojums.

Ja tauta nobalso par Saeimas atlaišanu, tad Saeima tiek atlaista. Šajā gadījumā Saeimas pilnvara paliek spēkā līdz jaunās Saeimas ievēlēšanai. Jaunajām vēlēšanām jānotiek ne ilgāk kā 2 mēnešus pēc Saeimas atlaišanas, taču Saeimas sēdes var notikt tikai tad, ja prezidents sasauc Saeimu uz sēdi. Viņš vada šīs sēdes. Pēdējo reizi Saeima pēc prezidenta aicinājuma tika atlaista 2011. gadā, pēc kā tika rīkotas ārkārtas Saeimas vēlēšanas.

Ja tautas balsojuma rezultāti neatbalsta Saeimas atlaišanu, tad atlaists tiek prezidents. Saeima uz atlikušo prezidentūras termiņu ievēl jaunu prezidentu.

#4

NODAĻA

PAŠVALDĪBAS

KAS IR PAŠVALDĪBA?

Pašvaldības veido politiku vietējā līmenī. Pašvaldības funkcijas pilda dome, ko ievēl konkrētās pašvaldības vēlētajī. Domes ir atbildīgas par vietējo iedzīvotāju interešu nodrošināšanu.

2021. gadā Latvijā notika administratīvi teritoriālā reforma, kuras rezultāta pašvaldību skaits tika samazināts no 119 uz 43. Tas darīts, lai uzlabotu pašvaldību labklājību un pakalpojumu sniegšanu vietējiem iedzīvotājiem. Palielinoties iedzīvotāju skaitam pašvaldību teritorijās, sniegtie pakalpojumi būs lētāki uz vienu cilvēku.

Ar šo reformu plānots veicināt vienlīdz augstu labklājību visās pašvaldībās.

PAŠVALDĪBU VĒLĒŠANAS

Pašvaldību vēlēšanas notiek reizi četros gados. Iedzīvotāji var piedalīties vēlēšanās tikai tajās pašvaldībās, kurās viņi ir oficiāli reģistrēti.

Vēlēšanas notiek reizi 4 gados!

Pašvaldību vēlēšanas ir līdzīgas Saeimas vēlēšanām, arī tās vada **Centrālā vēlēšanu komisija** (CVK). Partijas nosūta savu kandidātu sarakstu, taču šajā gadījumā kandidātiem jābūt reģistrētiem pašvaldībā, kur viņi kandidē.

Deputātu skaits domē tiek aprēķināts pēc iedzīvotāju skaita. Ja pašvaldībā dzīvo:

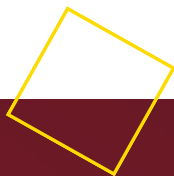
līdz 30 000 iedzīvotāju — 15 deputāti;
 no 30 001 līdz 60 000 iedzīvotāju — 19 deputāti;
 vairāk nekā 60 000 iedzīvotāju — 23 deputāti.

Atšķirībā no Saeimas vēlēšanām, kur ir pieci vēlēšanu apgabali, pašvaldību vēlēšanās ir 43 vēlēšanu apgabali - katra pašvaldība veido savu vēlēšanu apgabalu. Deputātu vietu sadalīšana noris pēc tāda paša principa kā Saeimas vēlēšanās, tomēr tas attiecas tikai uz pašvaldības teritoriju.

PIENĀKUMI UN TIESĪBAS

Dome vada pašvaldību. Pašvaldības saviem iedzīvotājiem piedāvā dažādus pakalpojumus, piemēram, ūdenssaimniecības, siltumapgādes un sadzīves atkritumu apsaimniekošanu, zaļo zonu ierīkošanu un sabiedrisko transportu.

Pašvaldība arī atbild par darbu ar jaunatni, iedzīvotāju fizisko un mentālo veselību, daudzveidīgu kultūras piedāvājumu un klimata pārmaiņu ierobežošanu.

Iepriekš minētie pakalpojumi ir tikai daži pašvaldību sniegto pakalpojumu piemēri. Pašvaldības var arī īstenot brīvprātīgo iniciatīvas, lai apmierinātu vietējās vajadzības.

Domes sēdes vada domes priekšsēdētājs. Domes priekšsēdētāju ievēlē domes deputāti. Domes ir lemttiesīgas. Tikai domes var apstiprināt pašvaldības nolikumu, pašvaldības budžetu un tā grozījumus, pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokumentus u. c.

Deputāti izveido vairākas **komitejas** dažādu jautājumu risināšanai. Katram deputātam ir jāstrādā vismaz vienā komitejā. Pašvaldībā obligāti ir jāizveido vismaz divas komitejas - **finanšu komiteja** un **sociālo, izglītības un kultūras komiteja**. Parasti pašvaldības izveido 3-5 komitejas. Komiteju skaits ir atkarīgs no konkrētās pašvaldības vajadzībām, iedzīvotāju skaita un kapacitātes.

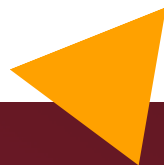

#5

NODAŁA

TESTS

1. Cik deputāti tiek ievēlēti Saeimā?

- 101
- 100
- 111
- 51

3. Cik daudz vēlēšanu apgabali ir pašvaldību vēlēšanās?

- 5
- 119
- 43
- 54

5. Kas ir Latvijas valsts vadītājs?

- Valsts prezidents
- Saeimas priekšsēdētājs
- Tāda nav
- Ministru prezidents

7. Kas uzaicina Ministru prezidentu veidot valdību?

- Valsts prezidents
- Saeimas priekšsēdētājs
- uzvarējošās partijas līderis
- Tauta izvēlas

9. Kas izskata un pilnveido likumprojektus pirms Saeimas balsojuma?

- Komisijas
- Saeimas Prezidijs
- Frakcijas
- 10. Saeimas deputāti

2. Kas pieņem likumu?

- Ministru kabinets
- Prezidents
- Saeimas priekšsēdētājs
- Saeima

4. Kuras 2 valsts institūcijas ievēl Latvijas pilsoņi?

- Saeimu un pašvaldību Domes
- Ministru kabinetu un Prezidentu
- Valsts prezidentu un Saeimu
- Domes un Ministru kabinetu

6. Kas var atlaist Saeimu?

- Valsts prezidents
- Tauta
- Saeimu nevar atlaist
- Ministru kabinets

8. Kas pilda prezidenta pienākumus, kad tos nespēj darīt pats prezidents?

- Ministru prezidents
- Prezidenta vietnieks
- Ārlietu ministrs
- Saeimas priekšsēdētājs

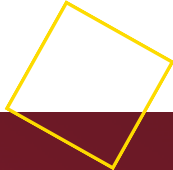
10. Ja deputāts izstājas no savas frakcijas, viņš:

- var iestāties citā frakcijā
- veido savu frakciju
- kļūst par frakcijām nepiederošo deputātu
- pazaudē savu mandātu

#6

NODAĻA

VĀRDNĪCA

VĀRDNĪCA

CENTRĀLĀ VĒLĒŠANU KOMISIJA

Institūcija, kas atbild par visa veida vēlēšanām Latvijā, sākot no pašvaldību vēlēšanām līdz Eiropas Parlamenta vēlēšanām.

DEPUTĀTS/-E

Persona, kas ievēlēta kādā valsts varas institūcijā. Viņa galvenais uzdevums ir pārstāvēt sava vēlētāja intereses un viedokli.

DUBULT- PILSONĪBA

personas piederība divām noteiktām valstīm. Piemēram, cilvēks ir gan Latvijas, gan Lietuvas pilsonis.

SAEIMAS KĀRTĪBAS RULLIS

Dokuments, kas nosaka Saeimas darbības noteikumus, piemēram, kas notiek, ja deputāts nomirst, kā ir jauzvedas Saeimas sēdēs un tamlīdzīgi.

SAEIMAS KOMISIJA

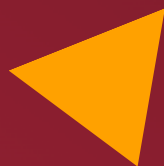
Deputātu grupa, kas izveidota konkrētā nozarē, lai uzraudzītu konkrētas nozares un izstrādātu likumprojektus, ko virzīt apstiprināšanai Saeimā.

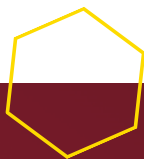
LIKUMDOŠANA

Likuma vai tā grozījumu sagatavošana, apspriešana un pieņemšana noteiktā valsts institūcijā. Latvijā vienīgie, kas var pieņemt vai grozīt likumu ir Saeima.

LIKUM- PROJEKTS

Projekts, kas tiek izstrādāts, lai pieņemtu jaunu vai uzlabotu jau esošu likumu. Likumprojektu Latvijā var iesniegt: Valsts prezidents, Ministru kabinets, Saeimas komisijas, ne mazāk kā pieci deputāti, kā arī – viena desmitā daļa vēlētāju.

MANDĀTS

Pilnvarojums, uzdevums; dokuments, arī līgums, kas apliecina kāda pilnvaras, arī uzdevumus. Tiek piešķirts deputātiem, kas apliecina, ka tie var pildīt savus deputāta pienākumus un rīkoties sabiedrības interesēs.

**VIRSPAVĒL-
NIEKS/-NIECE**

Augstākā amatpersona bruņotajos spēkos, kas vada atsevišķu bruņoto spēku veidu, arī stratēģiska mēroga militāras operācijas.

**MĪKSTAIS
MANDĀTS**

Mandāts, kas tiek piešķirts deputātam, kurš neieklūva Saeimā vai pašvaldības domē uzreiz pēc vēlēšanām, bet gan tikai tad, kad kāds cits deputāts attiecās no sava deputāta mandāta.

KOALĪCIJA

Līdzīgi domājošu politisku partiju apvienošanās uz noteiktu laiku uzdevumu veikšanai, kas veido lielāko daļu no visiem Saeimas vai pašvaldības domes deputātiem. Saeimas gadījumā arī veido valdību.

OPOZĪCIJA

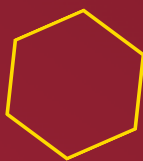
Partiju grupa, kas uzstājas pret valdošo koalīciju vai pret valdības politiku.

RATIFICĒT

Apstiprināt (starptautisku līgumu) valsts augstākajā varas institūcijā (Saeimā).

AMNESTIJA

Lēmums, kas atbrīvo notiesātu cilvēku no soda vai aizstāj esošo sodu ar mazāku, vai var atbrīvot no soda pilnībā.

NOBEIGUMS

Atceries – mums, kā demokrātiskas vasts pilsoņiem, ir tiesības ietekmēt politiskos procesus sev apkārt un kopā veidot Latvijas politiku. Lai tas būtu iespējams, mums jāizprot šie politiskie procesi, lai tos spētu ietekmēt!

Cerams, ka šis materiāls Tev palīdzēja labāk izprast politisko sistēmu Latvijā - tagad pienācis laiks teorētiskās zināšanas pielietot praksē!

TESTA ATBILDES

Paldies, ka pārbaudīji savas zināšanas! Skenē QR kodu vai dodies uz - ej.uz/AIFTests2, kur vari iepazīties ar parezajām atbildēm!

Autori: Ance Mākalna, Jēkabs Dzenītis, Kārlis Gailums

Rediģēja: Annija Žunda

Grafiskais dizains: Kārlis Gailums

Publicēts Rīgā, Latvijā, 2023. gadā, izdevējs

Metodiskais materiāls izveidots pateicoties:

Projektu "Izproti, iesaisties, lem!" finansē Islande, Lihtenšteina un Norvēģija caur EEZ un Norvēģijas grantu programmu "Aktīvo iedzīvotāju fonds".

SEKO JAUNUMIEM

klubsmaja.lv/AIF

[@lzproti.iesaisties.lem](https://www.instagram.com/@lzproti.iesaisties.lem)

[@lzproti.iesaisties.lem](https://www.facebook.com/@lzproti.iesaisties.lem)